

## קוראים כותבים

עדות מיוחדת

הרב יוסף קמניצקי

לנו מצרכים כל כמה ימים, מצרכים שהספיקו בקושי רב. מצב הרוח היה מדוכדך ביותר, וממש רעבו ללחם. יום אחד הגיע הנכרי בליווי אדם גבוה, מגולח למשעי, חבוש כובע של כפריים. הנכרי הודיע שבן לווייתו הנו יהודי שהתחזה לגוי, אבל עתה החליט

להצטרף לאחיו היהודים בבונקר. "ראיתי מיד שהכובע הכפרי לא מצליח להסתיר את הופעתו המרשימה, והיה נדמה לי שהוא מוכר לי", סיפר מר רוזנפלד. הוא המשיך - "אחרי כמה דקות תפסתי - הלא זהו הרב טייכטל הי"ד, מגדולי הרבנים בהונגריה, שהיה מפורסם כנאום בחסד עליון. נגשתי אליו עם בקשה. 'כבודו יואיל נא לדבר אל הציבור הזקוק לחיוזק ועידוד', התחננתי אליו. 'אנחנו כבר לא ראינו אור יום שבעות על גבי שבועות, ומצב רוחנו מדוכדך ביותר, כאשר אנחנו רעבים כל הזמן'. הרב טייכטל נאות לדבר בפני הציבור, ופתח בוידוי אישי, שהוא חוזר בו מדעתו ומבקש סליחה על זה שהוא אמר לא לנסוע לארץ ישראל כשהיתה אפשרות לכך. הוא אמר, שיספר משל ומתוכו יובנו הדברים.

וישא משלו ויאמר:

**'בעיירת** טימודהאלי, כאשר נפטר שמש הקהל בתחלת האביב, היו אנשי הקהילה אובדי עצות מה לעשות. הרי צריך לתמוך בקריינא אלמנתו של השמש ולהמשיך לשלם לה כפי שבעלה היה מקבל. אולם מצד שני, הרי צריך לשכור שמש חדש

אודות הגאון בעהמח"ס אם הבנים שמחה זצוק"ל הי"ד

למערכת הגליון 'קדושת ציון' שלום וברכה!

**ברצוני** להודות על החומר המשובח שאתם מביאים בכל פעם בגליון הנכבד אודות הנושא החשוב של דרישת ציון על טהרת הקודש. אחד המדרוים הנפלאים הוא מדורו של הרב בצלאל גנז, אשר מביא את דברי קדשו של מרן המשנה שכיר, בעל 'אם הבנים שמחה', הגאון הקדוש רבי יששכר שלמה טייכטל זצוק"ל הי"ד. ברצוני להביא בפני הקוראים עדות ששמעתי מפי אדם, ששהה עם אותו צדיק בימי הזעם הקשים.

**עדות** זו שמעתי מפיו של ר' מרדכי אהרן רוזנפלד ז"ל, הגבאי המסור של בית כנסת סנהדריה, כאשר העלה את זכרונותיו מהשואה. ר' מרדכי הראה לי בביתו ספר שיצא באמצע שנות הצ' (שנות השלושים של המאה העשרים למנינם) ובו לקט מאמרים של רבני הונגריה נגד הציונות, ובו גם כמה מאמרים של הרב טייכטל. הוא אמר לי, שיש כאלו שמכחישים את העובדה שהרב טייכטל שנה את דעתו, ומערערים על הספר 'אם הבנים שמחה', שהוא לא חבר אותו, אבל - "אני יודע שהוא חזר בו. שמעתי מפיו!".

**בשנת** תש"ד הסתרתתי

יחד עם עוד עשרות יהודים בבונקר גדול, שהיה ממוקם מתחת לחדר השיעורים של החת"ס סופר בעיר פרשבורג. איש קשר נכרי היה מביא

תשובתו - "הנני מעיר לסליחות!" - תקף בקול גידופים - "אתה, מחלל שבת שכמותך, מעיז להעיר אותי לסליחות?!" ומיד סגר את החלונות וחזר למיטתו. בבית הבא חזר המחזה על עצמו, כשבעל הבית איננו מסכים שמשחק בקלפים [קארטען שפילער] כמו יענק'ל, יקח לו תפקיד של

הקורא לעבודת הבורא. גם בבית השלישי לא שפר גורלו של יענק'ל כשנפתח החלון ונתבה בצעקות רמות - "חוצפה שאין כדוגמתה! היתכן שאוכל חזיר [חזיר פרעסער] חושב עצמו לצדיק שמקים לסליחות?!" וכך מבית לבית לא צלח להביא שיקום אפילו אדם אחד לסליחות, כשקיתונות בוז עם כינויי גנאי - אוכל נבילות, שיכור, נואף, מחלל שבת, משחק בהימורים - מוטחים כלפיו בטענה, כיצד הוא מעז להעיר לסליחות.

**הרב הישיש**, שהמתין בבית הכנסת, הופתע לראות את כל המתפללים מגיעים באיחור רב, לשעה הקבועה של שחרית. כשתמה הרב - "מה זה שלא באתם לפני כן, במועד אמירת הסליחות?" נענה בבליל צעקות רמות, שיענק'ל שנדרמן המחלל שבת, המשחק בקלפים, האוכל חזיר, וכ' וכ', ברוב חוצפתו בא להעיר לסליחות, ולכן לא קם אף אחד. הרב הרגיע את הרוחות ופנה אליהם: "אתם צודקים. אמנם נכון, יענק'ל הוא בעל עבירה גדול - מומר, כופר, מחלל שבת, אוכל לא-כשר וכן הלאה. אבל, הרי סליחות חייבים לומר, ואם כן מדוע לא באתם לבית הכנסת?"

**סיים הרב טייכטל הי"ד** - "אמנם נכון, הציונים הם כופרים, מחללי שבת, אוכלים נבלות וטרפות וכן הלאה. אבל כשארץ ישראל קראה לנו - "התעוררו ובואו אליי, אני מחכה לכם" - למה אטמנו אוזנינו ולא שמענו בקולה?". ואם כך אמר הרב טייכטל הי"ד בזמן שהאנגלים סגרו את שערי ארץ ישראל, בזמננו על אחת וכמה צריך לשמוע בקול התור, שקורא - "עולו ואתכנשו באי"! ■

שיעשה את כל עבודות השמש החסר להם, וכיצד יוציאו מקופת הקהל הריקה שתי משכורות? הגו פתרון לבעיה - האלמנה היא זו שתמלא את כל תפקידי בעלה המנוח. אחרי התפילה, לאחר שבת הכנסת מתרוקן, תסדר את הסידורים והחומשים, תדאג לנקיון ולכל שאר צורכי הציבור, וכך גם עבודות השמשות תתמלאנה וגם ימשיכו לתמוך באלמנה. הצינוט בפני קריינא את הענין והיא נתנה הסכמתה, וכך יצא הרעיון לפועל.

### לקראת סוף חודש אלו,

לאחר כמה חודשים שנמשך ההסדר לשביעות רצון הצדדים, הביאו לאלמנה מקל ארוך באמרם - "זה משפט המקל וכך מעשהו - הלא כל היהודים גרים מעל החנויות שברחוב הראשי והיחיד של העיירה. במקל ארוך זה המגיע לקומה העליונה היה השמש דופק על חלונות המגורים, בעברו לאורך הרחוב,

כדי להעיר את כולם לסליחות. היות ואת כהיום הזה 'השמש' הרי לך מקל זה, שבו תעירי את האנשים במוצאי שבת הקרוב, שבו מתחילים לומר סליחות". בלית ברירה קבלה על עצמה גם תפקיד זה.

### הגיע יום ראשון של סליחות, ולפנות בוקר

יצאה קריינא בקור המקפיא של הסתיו האירופאי להעיר את היהודים הנמים את שנתם. היא התחילה בקצה העיירה בבית של יענק'ל שנדרמן, האפיקורס של טימודהאלי. לאחר כמה דפיקות על השמשה, פתח יענק'ל את החלון ונבהל לראות את קריינא למטה. "מה את עושה באמצע הלילה בחוץ?", צעק אליה. לאחר שהסבירה את מעשיה, הציע לה יענק'ל שהוא ימשיך במשימה להעיר את העיירה לסליחות, ובינתיים תעלה היא לביתו ותכין לעצמה כוס תה לחמם את עצמותיה הקפואות. קריינא הסכימה בחפץ לב והעבירה את המקל ליענק'ל שיצא לדרך. הראשון שהתעורר מקול דפיקותיו, בפתחו את חלונות ביתו לראות מי למטה, נזעק לעומת יענק'ל: "מה רוצונך?" על